

2. BIJ HET AFSCHIED VAN PERDECK: DE BASIS; HOE NU VERDER?

Op de Ringersdag 26 maart 1988 te Arnhem, sprak de voorzitter van de Adviesraad voor het Ringwerk A.C. Perdeck als volgt toe: "Beste Ab, Dames en Heren.

Bijna twee weken geleden kocht ik bij een antiquariaat in mijn geboortestreek Zutphen, de verzamelde publikaties van de deen H.Chr.C. Mortensen, de "godfather" van het systematisch ringwerk.

In het boek komt een citaat voor uit het dagboek van Mortensen van 28 augustus 1899, de dag dat hij min of meer met het systematisch ringen van spreeuwen begon.

"28.8.1899. At 7 in the morning whilst I lay in bed, I heard a starling whistling near the nesting box. "Good" I thought, "just go right in; you have only to step on that perch and my experiment will succeed". And truly, a moment later, I heard a rumbling noise - it sounded as if a starling had got into the box. I got up quickly then and hastened to the window. Yes, there it was; the trap door was down and the bird was inside. It is always amusing, when an experiment succeeds!"

Voor mij heeft dit stukje dagboek alle elementen in zich die ook nu nog een rol spelen wanneer je met iemand spreekt over z'n motieven om vogels te gaar of willen ringen.

Vooraf dat laatste zinnetje, waar in het Engels staat "it is always amusing, when an experiment succeeds" geeft het spanningsveld treffend weer:

- spanning, emotie en triomfantelijke gevoelens van de vanghandelingen op zich, het slimmer zijn dan de vogel en het gevoel dat je de vogel in je macht hebt wanneer de ring is geplaatst.

Maar ook

- de andere kant van het ringen, de wetenschap dat het vangen hier gebeurt in een duidelijk kader van een goed doordacht idee om met behulp van die ringen iets te weten te komen over het leven van de spreeuwen uit de woonomgeving van Mortensen.

Het zijn deze twee stromingen hier door één persoon verwoord in zijn dagboek die naar mijn gevoel bij alle ontwikkelingen en uitbreidingen die het ringwerk-ringonderzoek heeft doorgemaakt na 1899 ook min of meer herkenbaar zijn als twee stromingen binnen de mensen die zich met het ringwerk en dus met het vangen van vogels bezig houden in Nederland maar ook elders met name in Europa. Soms tegenover elkaar, soms samenwerkend.

Terugkerend naar de hoofdpersoon van vandaag Ab Perdeck. Niemand zal dan bestrijden dat hij, zoals wij hem kennen, behoort tot de groep waarbij het ringen van vogels een duidelijk middel is bij het oplossen van een weloverwogen vraagstelling waaraan methode en middelen als het ware ondergeschikt zijn en die hij eerst zelf tot het uiterste kritisch zal benaderen.

Volgens dezelfde principes kan hij dan ook z'n mening geven over het werk van anderen. Die kritiek kan soms hard aankomen, ongenueanceerd op het eerste gezicht, maar wetenschappelijk wel to the point. In zulke situaties zou hij eigenlijk; zoals iemand hier uit de zaal mij influisterde, tegelijk een bordje op z'n buik moeten hangen van "ik ben niet echt boos".

Aan deze kritische benadering beste Ab heb je mede je succes als onderzoeker te danken waarbij de uit en ten treure geciteerde, gepubliceerde etc. etc. verplaatsingsproeven van oude en jonge spreeuwen één van de meest gepopulariseerde onderdelen van het trekvogelonderzoek is geworden. Zo sterk zelfs dat je de neiging krijgt om te geloven dat die man niets anders heeft gedaan dan 1000-den spreeuwen in auto of vliegtuig douwen en ze wat verderop weer loslaten. Daarmee alle vooroordelen over wetenschappelijk onderzoek bevestigend: "spielerei en flauwekul". Want vogels verplaatsen en weer loslaten doen postduivenhouders ook en nog wel elk weekend, bovendien komen die meestal weer terug.

Hoe de wetenschappelijke werkelijkheid van Ab Perdeck echt in elkaar zit heeft Ton Cavé al uitgebreid laten zien en dat ga ik hier niet herhalen. Dat is één kant van de basis, zoals in de titel van mijn toespraak staat. Maar hoe zit het dan met die andere kant "being amused" zoals Mortensen schrijft, die meer emotionele kant van het ringen, het vangen op zich, de bijbehorende spanning en de creativiteit die daarbij te pas komt. Dat is de andere basis, deze zaal vol met ringers, die met veel inzet van tijd en geld op wat grotere afstand een bijdrage leveren aan onderzoek en tegelijkertijd, en dat in steeds sterkere mate, aan natuurbehoudsvraagstukken waarbij vogels een rol spelen.

Hun werk is van groot belang voor het genereren van onderzoek en de honderdduizenden vangstgegevens vormen een nog grotendeels braakliggend terrein van informatie en vooral ook over een periode dat SOVON er nog niet was om alles keurig te tellen en in kaart te brengen.

Maar dat "algemene-", "ongerichte-", "achtertuin-", "amateur"-ringwerk, noemt u alle kwalificaties maar op die er in de loop der jaren aan gegeven zijn, juist dat werk vertoont soms alle uiterlijke elementen van potentiële rommeligheid, ongecoördineerdheid, vage vraagstelling of een kleine chaos.

Elementen die, en u zult dat met mij eens zijn, schijnbaar haaks op de stijl en benadering van Ab Perdeck staan.

En wie de ambtelijke wereld kent, weet dat deze ook talloze kenmerken heeft die met lichtelijk chaotisch, ongecoördineerd etc. kan worden aangeduid ook niet direkt een stimulerende omgeving voor iemand zoals Ab Perdeck om eens flink de trom te roeren voor geld en menskracht voor de vrijwilliger-amateurringer.

Daarom waardeer ik het destemeer dat toen de prijsverhoging van de ringen in 1983 tot veel rumoer aanleiding gaf, je alle ruimte hebt gegeven om de kritiek te laten horen, in het Vinkentouw, op de ringersdagen etc.

Alle discussies en initiatieven in de afgelopen periode zijn terug te vinden in het rapport van het zgn. Ringerscomité "Ringonderzoek en ringers, een verkenning".

Dat rapport bevat een analyse van de situatie en duidelijke aanbevelingen op welke onderdelen, veranderingen zouden kunnen worden aangebracht, zoals een moeilijk onderwerp als de rigoreuze ringersstop, waardoor m.i. veel jonge en goede potentiële medewerkers (toekomstige onderzoekers (?)) niet aan bod komen, verhoging ringprijzen, noodzakelijk geachte vernieuwingen op het gebied van kleurringprogramma's, monitoring (CES), automatisering etc.

Je hebt ook meegewerkt aan de totstandkoming van de recent geïnstalleerde Adviesraad van het Ringwerk, al zul je daar verder zelf weinig bij betrokken worden.

Wat betreft de Adviesraad in het algemeen: met de resultaten van het eerder genoemde rapport zal wel iets moeten worden gedaan. De duidelijke aanbeveling om een beleidsplan voor het ringwerk te maken zal als eerste door de Adviesraad worden uitgevoerd.

De Directies NMF en SBB v/h Min. van L en V en Vogelbescherming hebben samen enkele tienduizenden guldens beschikbaar gesteld om dat beleidsplan te laten maken. Eind 1988 zal het moeten leiden tot concrete voorstellen voor de vele zaken die om duidelijkheid en een lange termijn beleid vragen. Zoals de ringersstop, selectiekriteria en de financiële consequenties van veel zaken, voor Rijk, partikuliere natuurbeschermers en de ringers.

Hoe die oplossingen er uit zullen zien is ook mij op dit moment niet duidelijk en ik wil er op dit ogenblik ook niet op vooruitlopen in speculerende zin. Bij het afscheid van Ab Perdeck: de basis: Hoe nu verder?

Ik heb u getracht te laten zien hoe ik die basis zie in een dubbele betekenis: zijn voortreffelijke, degelijke wetenschappelijke werk, waarop wij allemaal als geïnteresseerden in de vogeltrek terug kunnen vallen maar ook zijn relatie met de basis: de grote groep vrijwilligers/ringers als een constante factor en het werk dat hij daarvoor samen met de andere medewerkers van de Ringcentrale en het Vogeltrekstation heeft verzet.

Hoe nu verder: voor de ringers heb ik daarover al iets gezegd in relatie tot de Adviesraad, daar lijkt duidelijk wat er gaat gebeuren ook al is het resultaat nog niet zeker, maar mag ik Ab dan tenslotte ook in dat opzicht een suggestie doen: wat zou het aardig zijn om naast de publikatie van je ongetwijfeld vele nog ongepubliceerde wetenschappelijke gegevens, een Constant Effort Site te beginnen; zo de beide lijnen waar ik het steeds over heb gehad weer combinerend en daarover verslag te doen in de rubriek plaatjes en praatjes van de ringers op de ringersdag?

Being amused, when an experiment succeeds!! dat is de derde kant van de basis: zoals het allemaal bij Mortensen op die Augustusdag begon. Het ga je goed en ik hoop je nog vele jaren op de ringersdagen te ontmoeten."

Gerard C. Boere
Voorzitter Adviesraad voor het Ringwerk en ringer
Voorstraat 7
4153 AH BEESD

